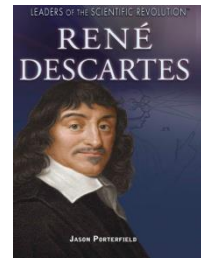
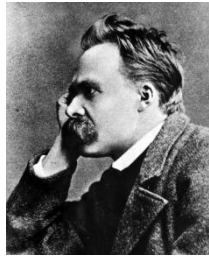

Filosofiekring

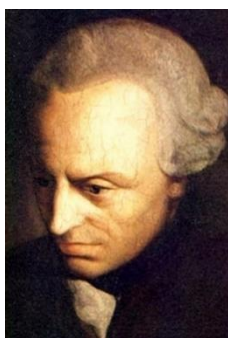

Momenteel zijn we bezig met het boek van Ger Groot “De Geest uit de fles”.

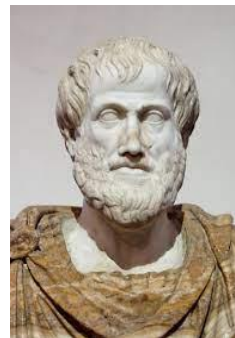
Dit boek is een geschiedenis van de moderne filosofie en een zinnenprikkelende beschouwing ineen. Ger Groot laat zien en horen hoe wij, zelfbewuste én onzekere mensen aan het begin van de eenentwintigste eeuw, zijn geworden wie we zijn. Sinds Descartes heeft de radicale twijfel zijn intrede gedaan en is 'de geest uit de fles'. De filosofie van de afgelopen vier eeuwen laat zich beschrijven als één lange worsteling met de erfenis van de religie. Niet alleen de filosofie, maar de hele cultuur is van die worsteling doordrongen. 'Wie goed kijkt en luistert, kan in de architectuur van de Amsterdamse School, de schilderkunst van Caspar David Friedrich, de opera's van Wagner of een lied van Ramses Shaffy de filosofie van hun tijd waarnemen. Je ziet en hoort Kant en Schiller, Nietzsche en Sartre door de kunstwerken heen. Filosofie is overal, in alle hoeken van de samenleving - niet alleen in de kunsten, maar ook in reclameboodschappen, in pornografie en zelfs in de graffiti op straat.'

Bron vermelding: Ger Groot.

Twee filosofieën aan het woord

Immanuel Kant 1724-1804

Aristoteles 384-322 v.C.

In april 2021 hebben we een digitale avond georganiseerd over de impact van Covid-19. Twee artsen deelden hun ervaringen, de ene arts vanuit de individuele gezondheidszorg (huisartsenpraktijk) en de andere arts vanuit de publieke gezondheidszorg (GGD). Hierbij kwamen medische en ethische kwesties ter sprake. Interessant is wat twee grote filosofen, Kant en Aristoteles, hiervan zouden zeggen.

De publieke discussie over het overheidsbeleid vanaf de lockdown tot de exit-strategie wordt gevoed door de twee grote ethische theorieën, die het morele fundament onder de moderne samenleving hebben gelegd: het empirisme van o.a. Aristoteles en het rationalisme, zoals in de ethiek van Immanuel Kant. Het empirisme tracht aannemelijk te maken dat onze kennis uitsluitend op ervaring berust. Het utilisme (J. Bentham, 1748-1832), dat zich ook baseert op de ervaring, gaat voor het grootst mogelijke nut voor zoveel mogelijk mensen. Het rationalisme gaat vooral uit van het verstand, zoals bij Kant.

Kant kiest voor de absolute waarde van de enkeling. Onder de ethiek van Kant ligt de Gulden Regel (categorische imperatief): handel slechts volgens die stelregel waarvan u tegelijk kunt willen dat deze tot algemene wet wordt (m.a.w.: doe voor een ander wat jij wil dat hij voor jou doet). Men heeft dus de plicht zich aan de lockdown te houden om de ander te beschermen. Kantianen hebben, als er keuzes gemaakt moeten worden wie er in het schaarse IC-bed mag of wanneer de economie weer van het slot kan terwijl het virus nog rondwaart, ook vraagtekens. Kantiaanse ethiek ziet binnenblijven in de lockdown naast een plicht als een oefening in geduld, niet als een daad van belangeloze naastenliefde. Kantianen hebben ook moeite met offers brengen. Toch hebben de afgelopen maanden veel mensen, vooral in de zorg, zichzelf weggecijferd. Zij deden er zelf even niet toe.

Het empirisme, waarop Aristoteles zich baseert, kijkt naar de ervaring, ziet dat het leven is gebaseerd op geven en nemen, zij respecteert het dat mensen een tijdje vrijwillig inbinden, maar begrijpt niet dat er soms niets tegenover hoeft te staan. Elk mens telt, dus ik tel evenveel als elk ander. Het utilisme zal zich afvragen: moeten zo velen zulke grote offers brengen voor enkelen?

Hoewel beide filosofieën beseffen dat je rekening (in vrijheid en verantwoordelijkheid) moet houden met de ander, het rationalisme op rationele gronden en het empirisme op grond van ervaring, geven geen van beide een afdoend antwoord en blijft ook dit vraagstuk een reden om te blijven filosoferen.